

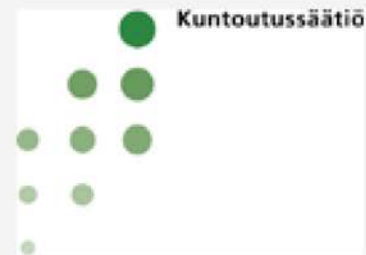
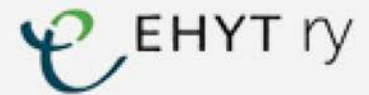
Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen yhteistyö - tarve, haasteet ja mahdollisuudet

M/S Soste-risteily 5.10.2016
Tutkija Sari Jurvansuu/EHYT ry

Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelma MIPA

- Kymmenen päihde- ja mielenterveysjärjestön ja Diakoniammattikorkeakoulun (DIAK) yhteinen tutkimusohjelma
- Tuotetaan nykyistä yhtenäisempää tietoa päihde- ja mielenterveysjärjestöjen toiminnasta sekä päihde- ja mielenterveystyön yhteisistä rajapinnoista
- Taustalla Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, jonka myötä alettu korostaa päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäisyn, hoidon ja kuntoutuksen yhteyksien tiivistämistä; myös sote-uudistus johtaa merkittäviin muutoksiin palvelujärjestelmässä
- Kolme osahanketta:
  - EHYT ry: Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen toimintaprofiilit
  - A-klinikkasäätiö: Asiakkaiden hyvinvoinnin vajeet
  - MTKL: Vertaisuus ja kokemusasiantuntijuus

A-klinikkasäätiön koordinoima, Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama hanke.

Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen toimintaprofiilit –kyselytutkimus

- Mukana MIPA-hankejärjestöt (n=10) ja niiden paikallisyhdistykset ja jäsenjärjestöt
  - + EPT-verkosto, Mielenterveyspooli ja MPNet
- Kysely suoritettiin helmi-huhtikuussa 2016 sähköisenä ja postikyselynä
- Vastauksia saatiin 187 paikallisyhdistykseltä ja 28 valtakunnalliselta järjestöltä (vastausprosentit 48 ja 35)
  - 87 päihdeyhdistystä, 100 mielenterveysyhdistystä
  - 14 valtakunnallista päihdejärjestöä, 14 mielenterveysjärjestöä
  - vastaajana toiminnanjohtaja tai hallituksen puheenjohtaja

”Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tulisi tehdä nykyistä enemmän yhteistyötä.”

Täysin tai jossain määrin samaa mieltä väittämän kanssa oli suuri valtaosa vastaajista

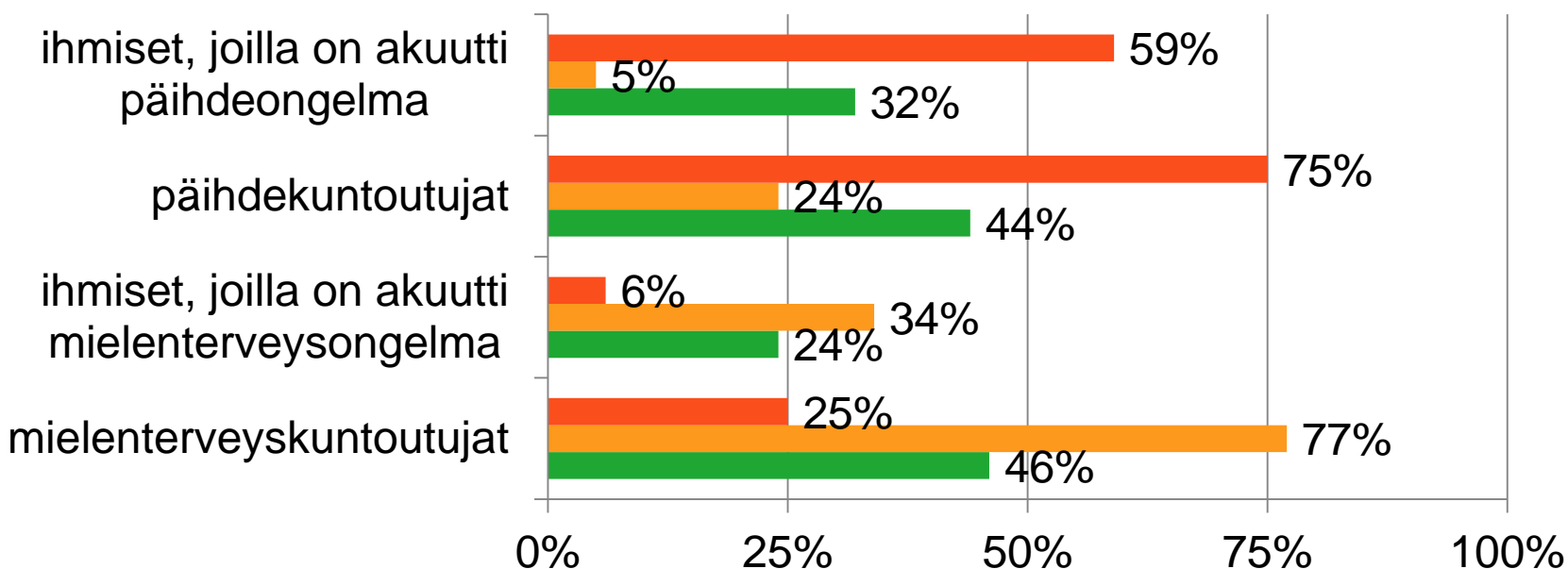
- 90 prosenttia paikallisista päihdeyhdistyksistä
- 85 prosenttia mielenterveysyhdistyksistä
- 93 prosenttia valtakunnallisista yhdistyksistä

→ Mistä tarve yhteistyölle (yhteiset rajapinnat)?

→ Millaisia haasteita yhteistyöhön liittyy?

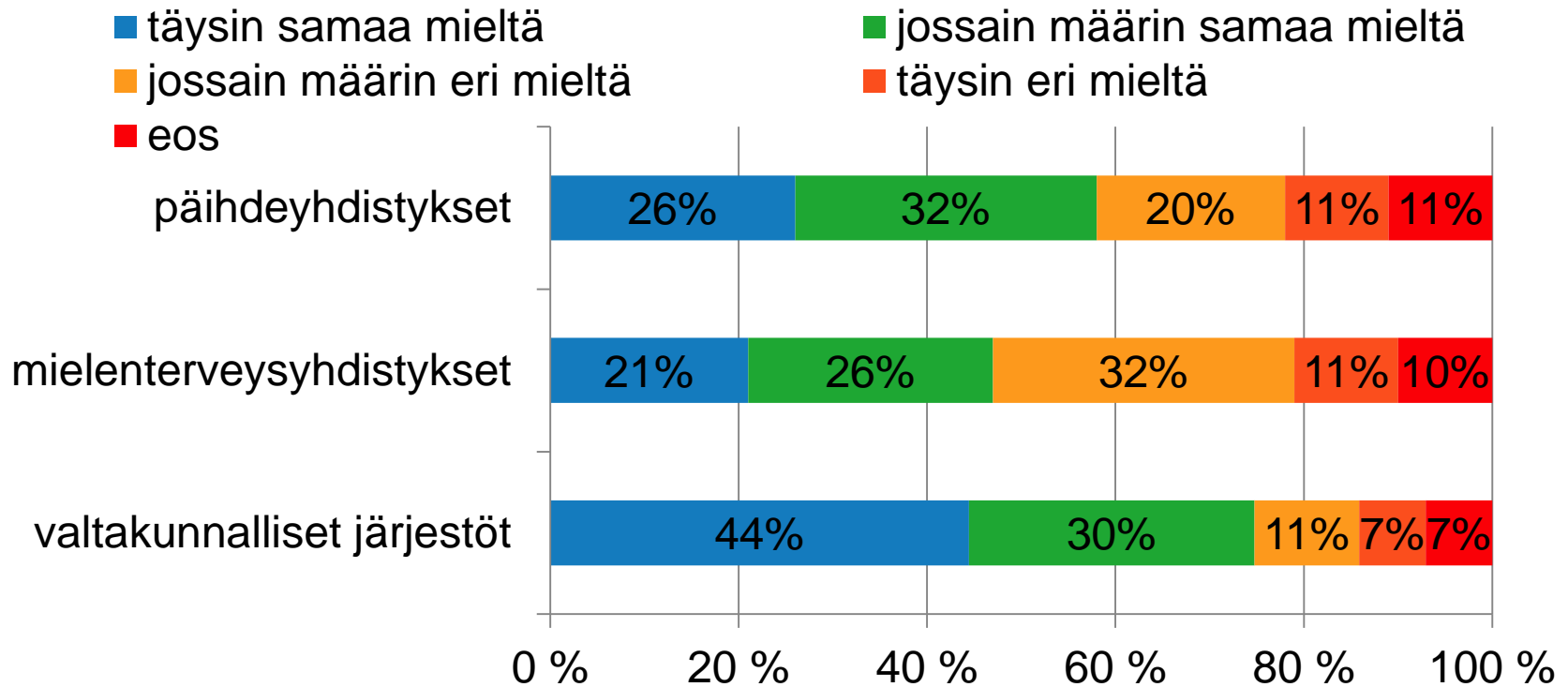
Keitä ovat kohderyhmämme eli keille tarjoatte apua, tukea ja toimintaa? (niiden osuudet, jotka vastanneet ”keskeinen kohderyhmämme”)

■ päihdeyhdistykset ■ mielenterveysyhdistykset ■ valtakunnalliset järjestöt

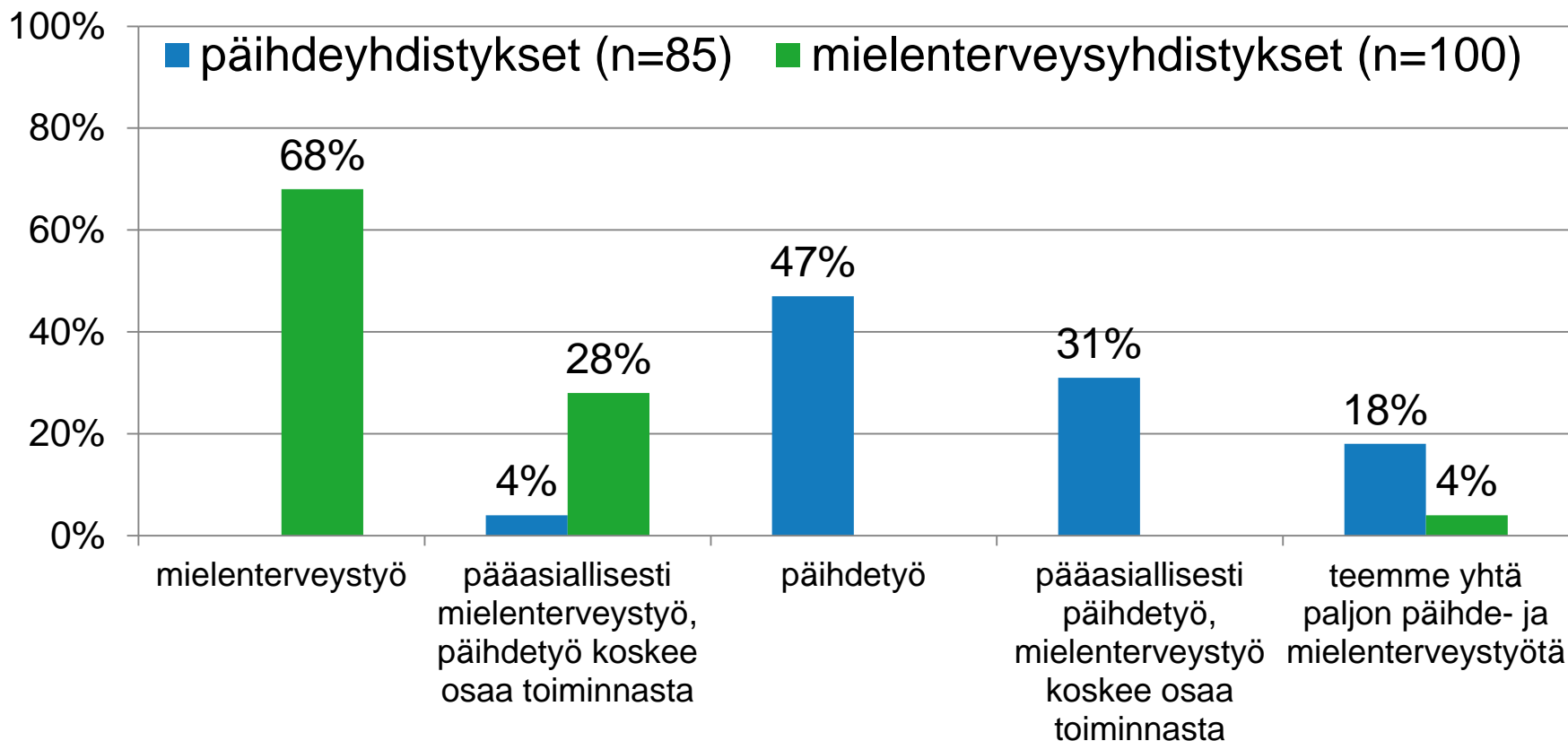
- Joka neljännessä päihdeyhdistyksessä mielenterveyskuntoutujat nähtiin toiminnan keskeiseksi kohderyhmäksi, päihdekuntoutujat samoissa määrin mielenterveysyhdistyksissä.

”Päihde- ja mielenterveysongelmien yhtäaikainen esiintyvyys on merkittävä ongelma kohderyhmässämme”

- Joka toisessa paikallisyhdistyksessä yhteisesiintyvyys nähtiin ainakin jossain määrin merkittäväksi ongelmaksi kohderyhmässä, valtakunnallisista järjestöistä 74 % oli tätä mieltä

Mikä seuraavista kuvaa parhaiten yhdistyksenne toimialaa? Valitkaa vastausvaihtoehdoista vain yksi.

- Aineiston päihdeyhdistyksistä puolet katsoi toimivansa molemmilla toimialoilla, mielenterveysyhdistyksistä kolmannes

Toimiviksi koettuja yhteistyön muotoja päihde- ja mielenterveysjärjestöjen välillä välittömästi ihmisten

hyvinvointiin

vaikuttava yhteistyö

- palvelu-/asiakasohjaus
- harrastus- ja virkistystoiminta
- tapaamiset, vierailut, tutustumiset
- ryhmätoiminta
- konsultaatiot

järjestelmä-

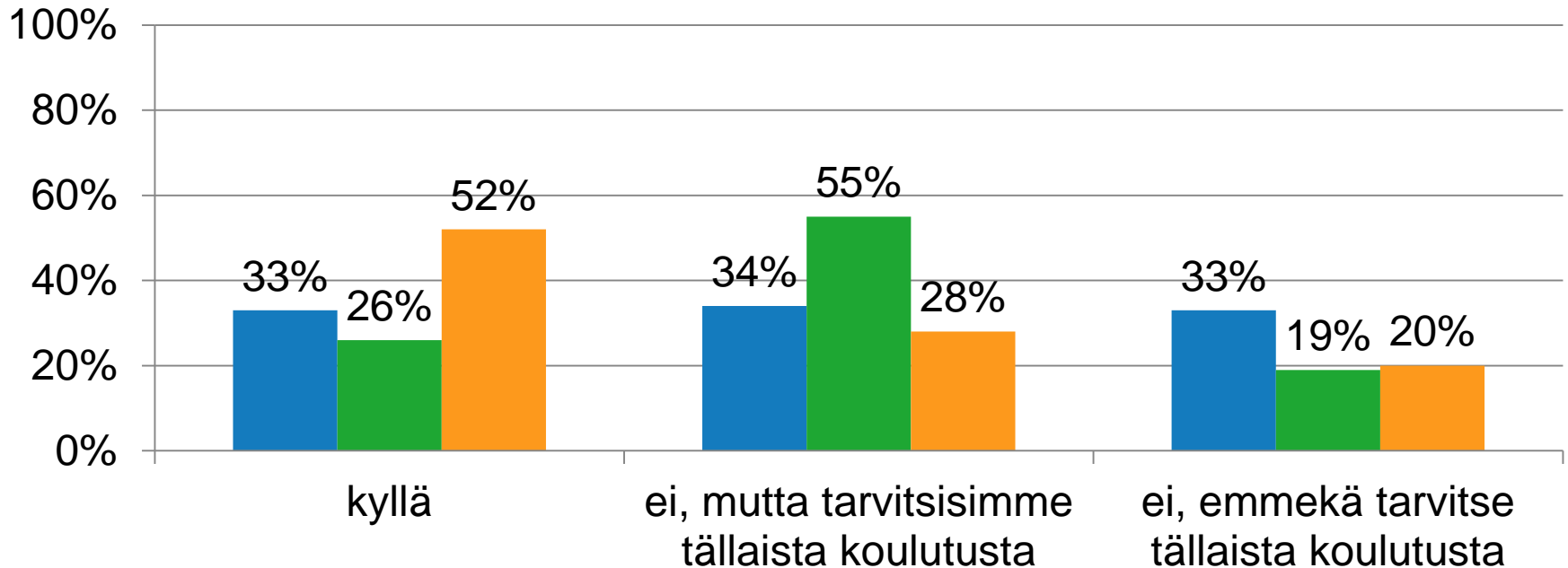
tasoinen yhteistyö

- kehittämistoiminta
- verkostoyhteistyö
- **koulutukset**
- vaikuttamistoiminta
- tiedotus

→ ovat myös osittain päällekkäisiä

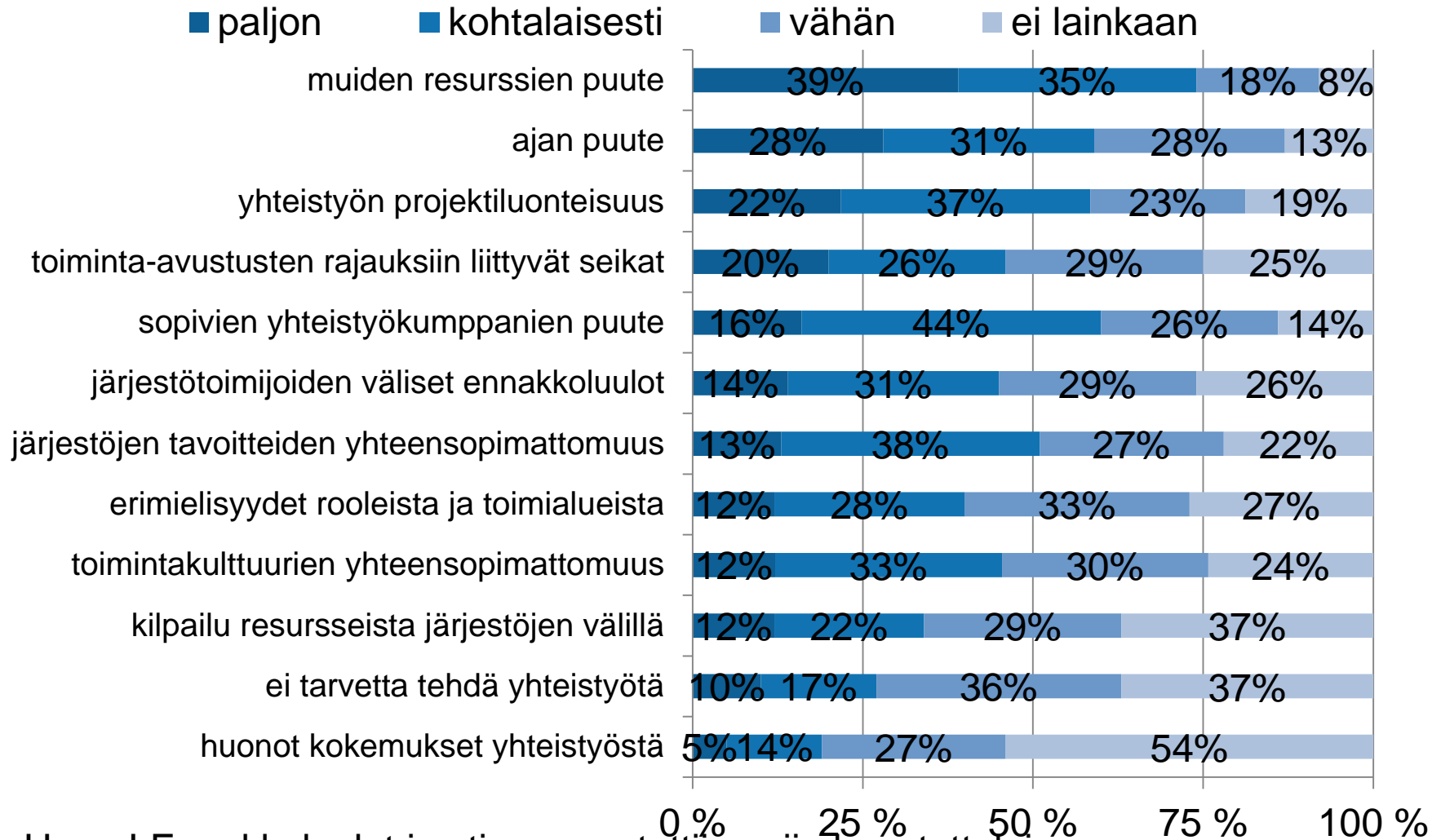
Mikäli yhdistyksen/järjestön päätoimiala on mielenterveystyö, onko toimijoille järjestetty päihdekysymyksiin liittyvää koulutusta (ja päinvastoin)?

■ päihdeyhdistykset ■ mielenterveysyhdistykset ■ valtakunnalliset järjestöt

- esim. päihde- ja riippuvuusilmiöihin (sekakäyttö, muuntohuumeet, peliongelmat, muut toiminnalliset riippuvuudet) sekä neuropsykologisiin häiriöihin (tarkkaavaisuushäiriöt, oppimisvaikeudet) liittyvät koulutukset
- tärkeää, että koulutuksia sekä työntekijöille että vapaaehtois- ja vertaistoimijoille

Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen välistä yhteistyötä vaikeuttavat paikallisyhdistysten mukaan...

Huom! Ennakkoluulot ja stigma nostettiin esiin haastatteluissa.

- Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät koettiin pääosin samanlaisiksi valtakunnallisissa järjestöissä ja paikallisyhdistyksissä
- Huomattavin ero koski yhteistyön projektiluonteisuutta. Myös kilpailu resursseista ja toiminta-avustuksiin liittyvät rajaukset koettiin yhteistyötä vaikeuttaviksi tekijöiksi useammin valtakunnallisissa järjestöissä.
  - hankkeet, projektit, ulkopuolinen rahoitus
- Paikallisyhdistyksissä enemmän niitä, joilla ei tarvetta tehdä yhteistyötä tai joilla ei toimintaympäristössä luontevia yhteistyökumppaneita.

Yhteistyön tarve ja haasteet erilaisissa yhdistyksissä

toimintakulttuurien väliset ristiriidat yhteistyön esteenä	resurssien puute yhteistyön esteenä	suuri tarve tehdä yhteistyötä	ei tarvetta tehdä yhteistyötä
ostopalveluja tuottavat yhdistykset	yhdistykset, joilla ei ostopalvelutuotantoa	ostopalveluja tuottavat yhdistykset	yhdistykset, joissa vertaistoiminnalla suuri merkitys
yhdistykset, joissa vertaistoiminnalla suuri merkitys	yhdistykset, joissa ei palkattuja työntekijöitä	yhdistykset, joissa palkattuja työntekijöitä	yhdistykset, joissa ei palkattuja työntekijöitä
			pienillä paikkakunnilla toimivat yhdistykset
			yhdistykset, joissa harrastus- ja virkistystoiminnalla suuri merkitys

- *”Palvelujen tuottamisessa näille kohderyhmille on enemmän yhteistä kuin asiakkaiden kokemusmaailmassa sairastumisesta ja toipumisesta. Vertaistuki ja omaehtoinen kuntoutuminen toteutuu paremmin samuutta kokevien henkilöiden kesken tai ryhmien sisällä kuin yhteisesti.” (avoin vastaus kyselyyn)*

Lopuksi

- Yhteistyötä päihde- ja mielenterveysjärjestöjen välillä halutaan lisää, mutta tarpeet ja haasteet vaihtelevat yhdistysten välillä (järjestökentän toimijoiden moninaisuus)
- Yhteistyö vaatii resursseja
  - Suurimpia yhteistyön esteitä ajan ja muiden resurssien puute (erityisesti yhdistyksissä, joissa ei palkattuja työntekijöitä/ostopalvelutuotantoa)
  - Ostopalveluita tuottavissa, palkatun työntekijäresurssin omaavissa yhdistyksissä koettiin enemmän tarvetta tehdä yhteistyötä.
- Vertaisuuteen, vapaaehtoisuuteen ja harrastus- ja virkistystoimintaan painottuvat yhdistykset → keskimääräistä vähemmän tarvetta tehdä yhteistyötä.
- Etenkin valtakunnallisissa järjestöissä koettiin tarvetta pysyvämmille rakenteille, jotka mahdollistavat pitkäjänteisen yhteistyön
- Yhteistyö voi olla myös spontaania ja ”epävirallista” - ytimenä ovat toisiinsa tutustuminen ja hyvinvoinnin luominen toiminnallisuuden ja yhdessä tekemisen kautta.
  - tätä toivottiin myös vertaistoimintaan keskittyvissä yhdistyksissä